

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 94/07-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 20. júna 2007 vo veci sťažnosti S., B., ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora hlavného mesta Slovenskej republiky B., za účasti zvoleného primátora A. Ď., konaných 2. decembra 2006, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. decembra 2006 doručená sťažnosť S., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora hlavného mesta Slovenskej republiky B. (ďalej len „primátor B.“), za účasti zvoleného primátora A. Ď., konaných 2. decembra 2006.

Sťažovateľka neústavnosť volieb vidí v porušení čl. 30 ods. 4 a čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“); a uvádza, že:

„1. Náklady na volebnú kampaň nie sú zákonom určené, ani obmedzené a z toho dôvodu nie je možné hovoriť o rovnakých podmienkach prístupu k volenej funkcii, keďže

podmienky sú určované finančnými možnosťami jednotlivých občanov, prípadne politických síl. Existuje jednoznačná príčinná súvislosť medzi finančnými nákladmi na volebnú kampaň a volebnými výsledkami. Volebná kampaň aj u úplne neznámeho kandidáta, pokiaľ je dostatočne finančne zabezpečená znamená výrazný zisk volebných hlasov, o čom nepochybujú ani zákonodarcovia Slovenskej republiky, ktorí vo všetkých volebných zákonoch definujú volebnú kampaň ako jednoznačnú cestu vedúcu k želanému volebnému výsledku.

2. Volebná kampaň je upravená § 30 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších zákonov (v ďalšom Volebného zákona) a pokiaľ môžu niektorí kandidáti mať volebnú kampaň aj mimo obdobia určeného Volebným zákonom nemôžeme hovoriť o rovnakých podmienkach prístupu k volebným funkciám. (...)

Významnou súčasťou slobodnej súťaže politických síl vo voľbách je ovplyvňovanie voličov šírením informácií o kandidátoch.

Ak sa porušia zákonné pravidlá šírenia informácií o kandidátoch v prospech alebo v neprospech niektorého kandidáta spôsobom, ktorý môže ovplyvniť taký počet voličov, že to môže viesť k ovplyvneniu výsledku volieb, tak ide o dôvod pre vyhlásenie výsledku volieb za neplatné. Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že dôvodom na vyhlásenie neplatnosti volieb je aj uplatnenie takých volebných praktík, znamenajúcich čo do povahy a rozsahu závažné porušenie príslušných volebných právnych predpisov, ktoré môžu ovplyvniť taký počet voličov, že to môže viesť k ovplyvneniu pridelených platných hlasov tomu kandidátovi, ktorý bol zvolený. Je zrejmé, že v takomto prípade sa ani nemôže vyžadovať striktné preukázanie konkrétneho počtu hlasov voličov, ktoré získal takto nekalo zvýhodnený kandidát a ani počtu platných hlasov voličov, ktoré by získal diskriminovaný (v tomto prípade dodržiavajúci Volebný zákon a tak diskriminovaný) kandidát. Ústavný súd má podľa nášho názoru po prvýkrát možnosť sa vyjadriť či bol kandidát diskriminovaný v dostatočnej miere (??!) v dôsledku dodržania Volebného zákona.

Zo skutočností uvedených v sťažnosti vyplýva, že po volebnej kampani došlo v neprospech sťažovateľa k závažným porušeniam ustanovení Volebného zákona. Aj keď sťažovateľ nemôže dokázať presný počet voličov, ktorí sa po nezákonnej volebnej kampani rozhodli voliť iného kandidáta, má za to, že efekt a vplyv volebnej kampane bol mimoriadne účinný vzhľadom na spôsob a rozsah tejto kampane.

Dôležitosť a príčinnú súvislosť medzi volebnou kampaňou, ale najmä jej intenzitou a dĺžkou, k volebným výsledkom dokazujú kandidáti, ktorí sú si istí, že pokiaľ sa im podarí získať pred ostatnými kandidátmi dostatočný náskok nikto sa neodváži spochybnit' výsledky volieb, pretože sa domnievajú, že aj tak by žiaden súd neuznal, že volebnú kampaň viedli kvôli získaniu väčšieho počtu hlasov a že práve nedodržaním Volebného zákona získali tento náskok v zisku volebných hlasov.“

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že:

„a) Voľby primátora hlavného mesta SR B. vyhlasuje za neplatné,

b) Ruší vyhlásenie výsledkov volieb pre voľbu primátora hlavného mesta Slovenskej republiky B., resp.

c) Ruší rozhodnutie Mestskej volebnej komisie, ktorým bol za primátora hlavného mesta Slovenskej republiky B. vyhlásený A. Ď. a vyhlasuje za primátora hlavného mesta Slovenskej republiky B. toho, kto bol riadne zvolený.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť pre neústavnosť alebo nezákonnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, do Európskeho parlamentu alebo do orgánu miestnej samosprávy alebo proti výsledku volieb môže podať okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) aj politická strana, ktorá sa na voľbách zúčastnila (...).

Predmetom námietky sťažovateľky je porušenie ústavy a zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách do samosprávy“) vo voľbách primátora B. konaných 2. decembra 2006.

Porušenie ústavy a zákona o voľbách do samosprávy vidí sťažovateľka vo volebnej kampani, kde *„došlo v neprospech sťažovateľa k závažným porušeniam ustanovení Volebného zákona. Aj keď sťažovateľ nemôže dokázať presný počet voličov, ktorí sa po nezákonnej volebnej kampani rozhodli voliť iného kandidáta, má za to, že efekt a vplyv volebnej kampane bol mimoriadne účinný vzhľadom na spôsob a rozsah tejto kampane“*.

Sťažovateľka namieta, že *„náklady na volebnú kampaň nie sú zákonom určené, ani obmedzené a z toho dôvodu nie je možné hovoriť o rovnakých podmienkach prístupu k volenej funkcii, keďže podmienky sú určované finančnými možnosťami jednotlivých občanov, prípadne politických síl“*.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa § 30 ods. 1 zákona o voľbách do samosprávy volebná kampaň je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

Citovaný zákon upravuje dĺžku kampane, volebné moratórium, rovnaký prístup politických strán a nezávislých kandidátov do vysielania, ako aj umiestnenie plagátov a iných nosičov na verejných priestranstvách.

Ústavný súd vo svojej stabilnej judikatúre zaujal stanovisko k účelu práva zúčastňovať sa na správe vecí verejných, keď uviedol, že priama účasť občanov na tejto správe je jedným zo základných politických práv občanov v demokratickej spoločnosti, pričom pod správou vecí verejných je potrebné rozumieť účasť občana na politickom živote štátu, správe štátu a na správe verejných záležitostí v obciach (II. ÚS 9/2000).

Právo zúčastňovať sa na správe vecí verejných poskytuje občanom príležitosť hlasovať o otázkach verejného záujmu aj v orgánoch miestnej samosprávy (o primátorovi alebo poslancoch).

Súčasťou obsahu práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy je, aby orgány majúce povinnosť spolupôsobiť pri uchádzaní sa o funkciu a pri ustanovovaní do funkcie si tieto povinnosti plnili, a tak zaručili možnosť prístupu k voleným a iným verejným funkciám. Ak tieto orgány porušia svoje povinnosti, a tak sťažia, uľahčia alebo znemožnia uchádzanie sa o funkciu alebo ustanovenie do funkcie niektorého uchádzača, tak tým porušia jeho právo podľa čl. 30 ods. 4 ústavy (III. ÚS 75/01).

V inom svojom rozhodnutí ústavný súd k otázke aktívneho volebného práva vyslovil názor, že len hrubé a závažné porušenie alebo opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou pre uplatnenie právomoci ústavného súdu, ktorá mu umožňuje rozhodnúť podľa čl. 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde, teda zmeniť dosiahnutý výsledok volieb súdnym rozhodnutím. Namietané nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen namietat, ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Nestačí samotné označenie dôkazov. Dôkazné bremeno znáša sťažovateľ (PL. ÚS 13/02).

Sťažovateľka pripustila, že nemôže preukázať počty voličov, ktoré sa jej nepodarilo osloviť, ale spája to najmä s počtom veľkoplošných bilbordov dvoch prvých kandidátov a s ich finančnou situáciou.

Sťažovateľka nepreukázala, že by nad všetku pochybnosť zásahom týchto informačných prostriedkov malo dôjsť k porušeniu ústavného princípu, a to ani s rozumnou mierou pravdepodobnosti, ktoré porušenie by mohlo ovplyvniť slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Sťažovateľka nedoložila ani „hrubosť“ a „závažnosť“ porušenia zákona, ktoré by mali za následok takéto porušenie ústavného princípu ochrany slobodnej súťaže politických síl. Napriek dôkaznej povinnosti ani neoznačila, k porušeniu ktorého ustanovenia zákona o voľbách do orgánov samosprávy malo dôjsť.

Slobodnú súťaž politických síl nemožno ponímať v použití jedného spôsobu prezentácie politických síl, ale v mnohorakosti, pestrosti a sústavnosti takéhoto súperenia.

Volebný výsledok dosiahnutý kandidátom sťažovateľky vo voľbách primátora B. nebol ovplyvnený nijakým negatívnym zásahom.

Sťažovateľka žiadala aj o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 30 a § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku môže ústavný súd ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe

právneho zástupcu, advokáta, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť.

Keďže v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, neboli naplnené všetky tri predpoklady na ustanovenie zástupcu v konaní o sťažnosti.

V zmysle ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je aj zjavná neopodstatnenosť, ktorú ústavný súd môže vysloviť, ak nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom a základným právom alebo slobodou, ktoré namieta sťažovateľka (II. ÚS 214/05, III. ÚS 248/05).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2007